

Handläggare
Susanna Nytell
Telefon: 08-508 150 29**Till**
Skarpnåcks stadsdelsnämnd
2016-09-22

Stärkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m. (SOU 2016:42)

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr 110-1174/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnåcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Maria Laxvik
Tf. Stadsdelsdirektör

Lars-Gunnar Winsa
Avdelningschef

Sammanfattning

Skarpnåcks stadsdelsnämnd har fått delbetänkandet ”Ett stärkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m.” (SOU 2016:42) på remiss. Utredningens uppdrag har varit att undersöka om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn. I utredningen lämnas flera förslag, bland annat att brottet köp av sexuell tjänst ska gradindelas, att brottet köp av sexuell handling av barn istället ska heta utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling och straffet för detta brott ska skärpas. Förslagen syftar bland annat till att markera skillnaden mellan brott begångna mot barn och brott begångna mot vuxna och att stärka det straffrättsliga skyddet mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Förvaltningen bifaller utredningens förslag.

Bakgrund

Delbetänkandet ”Ett stärkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, m.m.” (SOU 2016:42) har skickats ut på remiss från Justitiedepartementet till ett antal remissinstanser i landet, inklusive Stockholms stad. Kommunstyrelsen har i sin tur skickat den på remiss till tre stadsdelsnämnder, däribland Skarpnäck. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 19 september 2016, men nämnden har fått dispens till att svara den 23 september.

Ärendet

Regeringen tillsatte i september 2014 en utredning som fick i uppdrag att undersöka om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot människohandel, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn. Den första delen av uppdraget, som redovisas i delbetänkandet, har främst varit att undersöka om det finns behov av åtgärder i syfte att säkerställa ett starkt straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn.

Utredningen föreslår följande:

Brottet köp av sexuell tjänst ska gradindelas.

Den straffskärpning som skedde 2011 har inte fått tillräckligt genomslag konstaterar utredningen – det är fortfarande mycket ovanligt att påföljden blir något annat än böter. Därför föreslås att brottet köp av sexuell tjänst ska gradindelas och att ett grovt brott införs, för vilket straffet föreslås bli fängelse i högst ett år. Det som avgör om brottet ska anses som grovt är bland annat om den som utfört den sexuella tjänsten befunnit sig i en utsatt situation eller om gärningen annars varit av hänsynslös art. Syftet med ändringen är bland annat att situationer där någon är offer för människohandel eller liknande organiserad brottslighet ska bestraffas hårdare.

Ett undantag från kravet på dubbel straffbarhet för köp av sexuell tjänst bör inte införas

Köp av sexuell tjänst är ett brott mot svensk lag även när det begås utanför Sverige. För att svensk domstol ska kunna döma en person för brott som begåtts utomlands gäller generellt ett krav på dubbel straffbarhet, det vill säga att gärningen är kriminaliserad både i Sverige och i det andra landet. Utredningen anser att ett undantag från kravet på dubbel straffbarhet inte bör införas för brottet köp av sexuell tjänst. Det viktigaste skälet är att det saknas en internationell samsyn om kriminaliseringen av sexuella tjänster. Flera sexualbrott har redan undantagits från kravet på dubbel straffbarhet, men det

gäller endast brott som har begåtts mot barn. När det gäller sexualbrott mot vuxna menar utredningen att det inte kan förväntas att utländska myndigheter skulle vara fullt behjälpliga i utredningar, då brottet i de flesta länder inte är kriminaliserat. Utredningen bedömer därför att mycket få åtal för köp av sexuella tjänster av vuxna utomlands skulle väckas, även om ett undantag infördes.

Brottet köp av sexuell handling av barn ska istället heta utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling och straffet ska skärpas
Brottet köp av sexuell handling av barn infördes år 2005, samtidigt som maximistraffet höjdes från sex månaders fängelse till fängelse i två år. Utredningen konstaterar att endast ett fåtal personer har dömts för brottet och att de sällan döms till fängelse. Flera åtgärder föreslås för att straffet bättre ska återspegla brottets allvar:

- böter ska inte längre finnas med i straffskalan
- brottet ska gradindelas och det som avgör om brottet ska ses som grovt ska framför allt vara om barnet har befunnit sig i en utsatt situation, eller om gärningen annars varit av hänsynslös art
- straffskalan för normalgraden av brottet ska vara fängelse i högst två år
- straffskalan för grovt köp av sexuell handling av barn ska vara fängelse i lägst sex månader och högst fyra år
- brottsbenämningen ska ändras till ”utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling” respektive ”grovt utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling”

Förändringen av brottsbenämningen föreslås för att ytterligare markera skillnaden mellan barn och vuxna – ett sexköp av en ung person ska alltid betraktas som ett utnyttjande, och kan aldrig ses som en affärstransaktion mellan två jämbördiga parter fastslår utredningen.

Oaktsamhetskravet för gärningsmän beträffande brottsoffers ålder vid sexualbrott mot barn

Utredningen konstaterar att det finns stora skillnader i domstolarnas bedömning av vad som ska krävas för att fastslå att en person ska kunna fällas för sexualbrott mot barn, det vill säga hur man bedömer den tilltalades insikt om brottsoffrets ålder. Utredningen föreslår att en allmän oaktsamhetsbedömning ska göras vilket innebär en prövning av gärningsmannens möjligheter att ta reda på brottsoffrets ålder. Ändringen innebär både ett förtydligande och en viss skärpning av kravet på aktsamhet enligt utredningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg och har behandlats i förvaltningsgrupp 2016-09-15, i rådet för funktionshinderfrågor 2016-09-14 samt i pensionärsrådet 2016-09-15.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen bifaller utredningens förslag. Ur ett barnperspektiv är det positivt att det straffrättsliga skyddet mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling skärps, och likaså kravet på gärningsmäns aktsamhet vad gäller brottsoffers ålder vid sexualbrott mot barn.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Bilaga

1. Sammanfattning av SOU 2016:42